

Bár autista vagyok, azt azért nem tudom kapásból megmondani, milyen napra esett az anyukám harminckettedik születésnapja. Nem tudok fejben logaritmust számolni, és olyan sincs, hogy ránézek a gyepre, és kibököm, hogy éppen hatezer-négyszáznegyvenhat fűszálból áll. A villámokról, a polimeráz-láncreakciókról, az alsó-kréta kori száropodákról és a filmes idézetekről azonban tényleg mindent tudok. Meg se akartam tanulni a periódusos rendszert, egyszerűen belement a fejembe. Ismerem a közép-egyiptomi hieroglifákat, és egyszer segítettem megszerelni a matektanár számítógépét. Képes vagyok órákig az ujjlenyomatokon látható bőrfodorszál-rajzolatok mintázatairól beszélni, meg arról, hogy a daktiloszkópia végeredményben művészet-e vagy tudomány. (Mert ugye, például tudományos kutatások bizonyítják, hogy az egyiptomi ikrek DNS-e azonos. Az ujjlenyomataik viszont a Galton–Henry ujjnyomat-osztályozási rendszer alapján mégsem tartoznak azonos kategóriába. Akkor mégis mit fogadjanak el bizonyítéknak az ügyészek? De ezt elkalandozásnak hívják.)

Szerintem ezek a különleges tulajdonságaim nagyon is menők lennének a koktélpartikon, feltéve persze, ha (a) innék koktélt, és (b) lennének barátaim, akikkel partizhatok, koktéllal vagy anélkül. Anya egyszer elmagyarázta, milyen is ez. Arra kért, képzeljem el, hogy valaki egész közel jön hozzám, majd taglalni kezdi az 1,5 és 7,5 m/s sebességgel mozgó tárgyak ütése (darabolás, verés, döfés) nyomán létrejött és a nagy sebességű mozgásból (lövés, robbanás) származó vérfoltok közötti különbséget. Vagy, ami ennél is rosszabb, képzeljem el, hogy én vagyok az, aki erről beszél, miközben a hallgatóságom kétségbeesetten tekinget a vészkijárat felé.

Én már akkor aspergeres voltam, amikor még nem jött divatba ez a betegség, vagyis mielőtt még a szülők úton-útfélen aspergeresnek kiáltották volna ki a kezelhetetlen csemetéiket, csak hogy azok antiszociális kis bunkók helyett zseninek látsszanak. A *Topmodell leszek!* egyik jelentkezőjének köszönhetően mostanra már szinte az egész sulis tudja, mi az az Asperger-szindróma. Rengetegen beszélnek nekem arról a lányról. Biztos azt hiszik, rokonok vagyunk. Ami engem illet, igyekszem kerülni ezt a szót. Asperrrgerrr. Recseg-ropog. Úgy érzem magam tőle, mint elefánt a porcelánboltban.

Anyuval lakom és a Theo nevű öcsémmel. Génkészletünk hasonlósága meglepetéssel tölt el, hiszen talán akarva se különbözhetnénk jobban egymástól. Mintha szöges ellentétek lennénk: az öcsém vékony szálú haja szinte már fehéresen szőke, az enyém meg sötét, és teljesen elszabadulna a fejemben, ha nem vágatnám háromhetente. (Ami azt illeti, azért éppen háromhetente, mert a három olyan jó kis megbízható szám, nem úgy, mint például a négy.

Ráadásul csak akkor viselem el, hogy a hajamhoz érjenek, ha előre tudok róla.) Theo örökké azzal van elfoglalva, mit gondolnak róla a többiek. Én viszont nagyon jól tudom, rólam mit gondolnak: én vagyok a fura srác, aki túl közel jön és be nem áll a szája. Theo szinte örökké rapet hallgat, amitől nekem megfájdul a fejem.

Úgy gördeszakázik, mintha a kerekek a lábából nőttek volna ki, és ezt most bóknak szánom, mert én aztán sokszor még menni és rágózni se tudok egyszerre. Az öcsém, asszem, sok mindent lenyel. Nekem könnyen eldurran az agyam, ha a dolgok nem működnek tervszerűen, vagy ha valami változás áll be a napi programomban. Olyankor képtelen vagyok uralkodni magamon. Tisztára Hulkká változom, török-zúzok, kiabálok.

Theót ugyan még sose ütöttem meg, de az előfordult már, hogy megdobáltam vagy tönkretettem ezt-azt a holmijából, például egyszer eltörtem a gitárját, amit aztán anyu parancsára három álló évig törlesztettem neki részletekben a zsebpénzemből. Általában Theón csattan az Őszinteségem is.

Nincsenek barátaim. A cikizés oviban kezdődött, a szemüvegemmel. Az óvó néni aztán az egyik menő kisfiú szemére is szemüvegkeretet tett, hogy legyen, akivel hasonszőrűnek érzem magam. De mint rövidesen kiderült, a srácot nem érdekli, hogy az Archaeopteryx madárnak számít-e, vagy mégis inkább dinoszaurusz. Mondanom se kell, barátságunk rövid életű volt. Mostanra már egész megszoktam, hogy mindenholnan elküldenek, meg szólnak, üljek át máshová. Hétfvégén se hívnak el sehova. Azt mondják, nem értem a célzást. Ha például beszélgetek valakivel a suliban, és az illető egyszerre csak azt mondja: „Te jó ég, már egy óra!”, én csak bólintok, hogy igen, pont egy óra van, pedig Ő udvariasan menekülni próbál. Nem értem, miért nem bírják azt mondani az emberek, amit gondolnak.

*

Van pár dolog, amit ki nem állhatok:

1. Az összegyűródő papír hangja. Fogalmam sincs, miért, de olyan érzés, mintha bennem gyűrnének össze valamit.
2. A zaj és a villódzó fények.
3. A programváltozások.

4. Ha lemaradok a *Bűnvadászokról*, ami mindennap 16:30-kor kezdődik a USA Networkön. Bár fejből tudom mind a száztizennégy epizódot, ez a program legalább olyan fontos számomra, mint a cukrosoknak a napi inzulinadag. Eköré szerveződik az egész napom, és eléggé ki tudok borulni, ha valamiért mégsem nézhetem meg.

5. Ha anyu rakja el a ruháimat. A szivárvány színskálája szerint kell sorakozniuk, azaz vörös-sárga-zöld-türkiz-kék-ibolya. Anyu persze nagyon igyekszik, de az ibolyát a múltkor is kifelejtette.

6. Ha beleesznek a kajámba. Olyankor muszáj levágnom a másik harapásnyomát, mert képtelen lennék a nyálához érni.

7. A kiengedett haj. Szerintem félelmetes. Az enyém is ezért olyan rövid.

8. Ha ismeretlenek megérintenek.

9. A hártvás felületű kaják, mint például a puding, meg az olyan kaják, amik kipukkadnak a számban, mint például a borsó.

10. A páros számok.

11. Ha debilnek hívnak. Nem vagyok debil.

12. A narancssárga. Veszélyes szín, ráadásul négyszótagú, vagyis megbízhatatlan. (Theo szerint akkor az indigókékkel is hasonló bajaim lehetnének, de nem vagyok hajlandó bedőlni a kötözködésének.)

Életem tizennyolc évének legnagyobb része azzal telt, hogy megtanuljak élni ebben a néha narancssárgává, pontatlanná és zajossá váló világban.

*

A magam részéről sosem térek el a szabályoktól. Bár mások is hasonlóan gondolkodnának!

Otthon is vannak szabályok, házirendnek hívjuk őket:

1. Takaríts fel magad után!

2. Mindig mondj igazat!

3. Naponta kétszer moss fogat!

4. Ne késs a suliból!

5. Vigyázz a tesódra, hiszen rajta kívül senkid sincs.

A házirend nagy része nem is okoz gondot, kivétel a fogmosás, amit utálok, na meg ez a Theóra való vigyázás. Úgy is mondhatnám, Theo és én különbözőképpen értelmezzük az 5. szabályt. Itt van például ez a mai eset. Az öcsémre osztottam a bűntény főszerepét, mire ő kiakadt. Pedig én el se tudok képzelni nagyobb megtiszteltetést annál, mint hogy valakiből elkövető legyen.

*

Dr. Moon Murano, a pszichiáterem gyakran megkér, hogy tízes skálán értékeljek bizonyos helyzeteket attól függően, mekkora szorongást keltenek bennem. A napjaimat is osztályozom, bár erről még nem beszéltem dr. Muranóval.

A nagy számok jó napot jelentenek, a kis számok rosszat. A mai például a Theóval való veszekedés és a Kóstolós néni hiányása után már csak egyes lehet. (Mentségemre legyen mondva, már régebben kidolgoztam a heti kóstolók algoritmusát. A hónap első szombatján talán nem akadtam volna úgy ki, mert olyankor a néni mindig vegetáriánus kajákat kínálgat, de ma éppen édesség-napja lett volna.) Ki se mozdultam a szobámból, mióta a vásárlásból hazaértünk. Bebújok az ágynemű közé, a biztonság kedvéért magamra húzom a hungarocell-golyókkal töltött takarót is. Benyomom az iPodomba az *I shot the Sheriffet*, és azt hallgatom egészen fél ötig, amikor is jön a *Bűnvadászok*, tehát le kell mennem a nappaliba, mert ott a tévé. Ma a nyolcvankettedik epizód jön, az egyik kedvencem. Arról szól, hogy Rhianna, ez egyik helyszínelő egy nap nem érkezik meg a munkahelyére. Kiderül, hogy elrabolta egy fickó, akit nemrég az Őrületbe kergetett a felesége halála. Rhianna jeleket hagy maga után, amiből a többiek kitalálhatják, hova vitték.

Persze jóval hamarabb rájövök a megoldásra, mint a helyszínelők.

Főleg azért szeretem ez az epizódot, mert ebben végre van egy hiba. Rhiannát az elrablója egy étterembe hurcolja, ahol a lány a tányérja alatt hagyja a kedvenc ruhaboltja vásárlási utalványát. Amikor a többiek megtalálják, először is be kell bizonyítaniuk, hogy az utalvány tényleg Rhiannáé. Molibdén-diszulfiddal, majd ninhidrinnel kezelik, hogy az ujjnyomatok láthatóvá váljanak. Pedig igazából a ninhidrin jön előbb, mert az lép reakcióba az

aminosavakkal, és csak utána jön a molibdén-diszulfid, ami meg a zsírokkal reagál. Fordított sorrendben a molibdéndiszulfid eltömítené a ninhidrines reakcióhoz szükséges porózus felületeket.

A tévénézés fel is hozta a napomat egyesről hármásra.

– Hahó! – kukkant be a nappaliba anyu. – Hogy vagy?

– Megvagyok – felelem.

Anyu mellém ül. Összeér a lábunk. Ő az egyetlen, akinek a közelségét elviselem. Mindenki mástól elhúzódtam volna.

– Csak azt akartam mondani, Jacob – szólal meg anyu –, hogy úgy fest, a Kóstolós néni nélkül is túlélted a mai napot.

Ilyenkor jó, hogy amúgy se nézek az emberek szemébe. Talán ölni is tudnék a pillantásommal. Persze, hogy túléltem. De milyen áron?

– Akár tanulásnak is felfogható – veregeti meg a kezemet anyu. – Csak úgy mondom.

– Őszintén szólva, kedvesem – mormogom –, füttyülök rá.

Anyu nagyot sóhajt.

– Vacsora hatkor, Rhett – mondja, bár mindig hatkor vacsorázunk, engem pedig Jacobnak hívnak.

*

A média néha utólag rámondja egy-két hírességre, hogy tulajdonképpen Asperger-szindrómás volt. Ilyenek például:

1. Wolfgang Amadeus Mozart
2. Albert Einstein
3. Andy Warhol
4. Jane Austen
5. Thomas Jefferson

De én kilencvenkilenc százalékig biztos vagyok abban, hogy egyikük sem pöccent úgy be a boltban, hogy egy egész polcnyi savanyúságot ripityára törjön.